

קייט שופן

התינוק של דזירה

כיוון שהיום היה נעים, נסעה מדאם ולמונדה לאחוזת
ל'אבר'י לראות את דזירה ואת התינוק. הצחיקה אותה המחשבה על דזירה עם תינוק. הלוא נדמה
כי רק אתמול היתה דזירה עצמה אך מעט יותר מתינוקת,
כאשר נכנס מסי'ה ברכיבה בשער אחוזת ולמונדה ומצא
אותה ישנה בצל עמוד האבן הגדול. הקטנה התעוררה בזרועותיו והחלה לבכות ולבקש את
"דאדא". יותר מזה לא יכלה לעשות או לומר. אחדים חשבו
שאוּלי תעתה לשם מרצונה היא, שכן כבר היתה בראשיתו
של גיל ההליכה. הסברה הרווחת היתה שנטשה אותה שם
במתכוון חבורת טקסנים, שקרונום המחופה אברזין חצה את
הנהר בשלהי היום במעבורת שהחזיק קוטון מאיס במורד
הזרם, סמוך לאחוזת המטעים. במרוצת הזמן זנחה מדאם
ולמונדה את כל ההשערות לכך מזו שהשגחה מיטיבה היא
ששלחה אליה את דזירה להיות ילדתה האהובה, מפני שהיתה
חשוכת ילדים מבשרה שלה. שכן הילדה גדלה והיתה לנערה
יפה ועדינה, מסורה וכנה – אלילתם של בני הזוג ולמונדה.
אין תמה אפוא – בעומדה יום אחד כנגד עמוד האבן

1 צרפתית, l'Abri. פירוש השם הוא "המקלט".

שבצלו שכבה וישנה שמונה עשרה שנים קודם לכן – שארמן ד'אוביניי, שעבר שם ברכיבה על סוסו וראה אותה, התאהב בה. זו היתה דרכם של כל בני ד'אוביניי להתאהב, כאילו פגעה בהם יריית אקדח. הפלא היה שלא אהב אותה עד כה; שהרי הכיר אותה מאז החזירו אביו הביתה מפריז, בהיותו בן שמונה, לאחר שאמו מתה שם. התשוקה שניעורה בו ביום ההוא, כשראה אותה אצל השער, סחפה הכול מלפניה כמפולת שלגים, או כאש בערבה, או ככל דבר המסתער קדימה בלי שים לב למכשול כלשהו.

מסיה ולמונדה גילה מעשיות ורצה שכל השיקולים יובאו בחשבון: כלומר מוצאה של הנערה הלוט באפלה. ארמן התבונן בעיניה ולא היה אכפת לו. הזכירו לו שאין לה שם. מה חשוב שם, שעה שבכוחו להעניק לה שם מהוותיקים והגאים שבשמות לואיזיאנה? הוא הזמין את הקודביי מפריז, והתאפק בכל הסבלנות שהצליח לאזור עד הגיעו; ואז הם נישאו.

מדאם ולמונדה לא ראתה את דזירה ואת התינוק זה ארבעה שבועות. כשהגיעה אל ל'אָפְרִי, חלף בה רעד, כפי שקרה תמיד. זה היה מקום עגום למראה, שבמשך שנים רבות לא ידע את נוכחותה העדינה של גבירה, כיוון שמסיה ד'אוביניי הקשיש נשא וקבר את אשתו בצרפת, שכן כה אהבה את ארצה עד כי לא אבתה לעזובה. הגג השתפל מטה תלול ושחור כחרוט של תבן, מעבר לאכסדרות הרחבות שהקיפו את הבית המכוסה טיח צהוב. אלונים גדולים חמורי סבר צמחו קרוב אליו, וענפיהם הארוכים, עבותי העלווה, הטילו צללי תכריכים. אוביניי הצעיר אף משל ביד קשה, ותחתיו

1 corbeille, שפירושו "סל", כלומר כל הבגדים וחפצי הבית המלווים את הכלה.

שכחו הכושים שלו איך להיות עליזים, כפי שהיו בימי חייו הנוחים והסלחניים של הארון הזקן. האם הצעירה התאושה לאטה ושכבה למלוא אורכה בבגדי המוסלין עטורי הקישורים הלבנים שלה, על גבי ספה. התינוק היה לצדה, על זרועה, שם נרדם אצל חזה. המינקת הצהובה ישבה ליד חלון ונופפה על עצמה במניפה. מדאם ולמונדה כפפה את גווה המלא אל דזירה, נישקה אותה, וחבקה אותה רגע ברכות בזרועותיה. אז נפנתה אל הילד.

"זה לא התינוק!" קראה, בנימה נרעשת. צרפתית היתה הלשון המדוברת באחוזת ולמונדה באותם ימים. "ידעתי שתופתעי, צחקה דזירה, "כשתראי כמה גדל. הקישון דה לה¹ הקטן! תראי את הרגליים שלו, מאמא, ואת הידיים והציפורניים שלו – ממש ציפורניים. ונדרין היתה צריכה לגזור לו אותן הכוקר. נכון, ונדרין?" האישה הרכינה בגאון את ראשה החבוש טורבן. "מה סי, מדאם."²

"והוא בוכה," המשיכה דזירה, "להחריש אוזניים. ארמן שמע אותו ממש מרחוק, מהבקתה של לָה בְּלֵאנֶשׁ."³ מדאם ולמונדה טרם הסירה את עיניה מהילד. היא הרימה אותו וניגשה אתו אל החלון, לפינה המוארת ביותר. היא סקרה את הילד בקפידה, אחר כך התכוננה באותו מבט חוקר בזנדרין, שפניה הוסכו להשקיף מעבר לשדות. "כן, הילד גדל, השתנה," אמרה מדאם ולמונדה לאטה בעודה מניחה אותו שוב ליד אמו. "מה אומר ארמן?" פניה של דזירה הוצפו בוהק שהיה האושר בהתגלמותו.

1 cochoon de lait, חוזריר חלב.

2 Mais si, Madame, אבל כן, גברתי.

3 La Blanche, הלבנה.

"הו, ארמן הוא האב הכי גאה בכל הנפה, אני חושבת, בעיקר כי זה בן, שיישא את שמו; אם כי הוא אומר שלא – שהיה אוהב בת באותה מידה. אבל אני יודעת שזה לא נכון. אני יודעת שהוא אומר את זה כדי לרצות אותי. ומאמא," הוסיפה בעודה מושכת ומורידה את ראשה של מדאם ולמונדה אליה ומדברת בלחש, "הוא לא העניש אחד מהם – אפילו לא אחד – מיום שנולד התינוק. אפילו נג'ריון, שכדי לנוח מעבודה העמיד פנים שנכווה ברגל – הוא רק צחק ואמר שנג'ריון הוא נוכל גדול. הו, מאמא, אני מאושרת כל כך שזה מפחיד אותי." הוסיפה.

דבריה של דזירה היו אמת. הנישואים, ואחריהם הולדת בנו, ריככו עד מאוד את אופיו השתלטני והתובעני של ארמן. וזה מה שהסב לדזירה העדינה אושר כה רב, שכן אהבה אותו נואשות. כשהיה מזעיף פנים היא היתה רועדת, אבל אהבה אותו. כשחייך, לא יכלה לבקש ברכה גדולה מזו מאלוהים. אולם פניו יפי התואר הכהים של ארמן לא הרבו להתעוות בזעף מאז היום שהתאהב בה.

כשהיה התינוק בן שלושה חודשים בערך, ניעורה יום אחד דזירה בידיעה שיש דבר-מה באוויר המאיים על שלוותה. תחילה היה הדבר דק וקשה לתפיסה. זו היתה רק מין רמיזה טורדנית; אווירת מסתורין בין השחורים; ביקורים לא צפויים של שכנים מרוחקים שהתקשו לנמק את כואם. אחר כך שינוי מזוד, אָיום, במנהגו של בעלה, שלא העזה לבקש ממנו להסבירו. כשדיבר אליה, היו עיניו מוסכות ממנה והלאה, ונראה כי כל אור האהבה שהיה בהן קודם נגזז מתוכן. הוא הרבה להיעדר מהבית; וכששהה בו השתמט מנוכחותה ומנוכחות הילד, בלא תירוץ. ורוח השטן עצמו כמו השתלטה עליו פתאום במגעיו עם העבדים. דזירה היתה אומללה עד מוות.

היא ישבה בחדרה אחר צהריים לוחט אחד, לבושה בחלוק, מעבירה בדכרוך בין אצבעותיה את קווצות שערה החום המשיי הארוך, שגלשו על כתפיה. התינוק, עירום למחצה, שכב וישן על מיטת התולענה הגדולה שלה, שדמתה לכס מלכות מפואר, עם חצי החופה מבוטנת הסָטן שמעליה. נער קוואדרון,¹ אחד מבניה הקטנים של לה בלאנש – חצי עירום אף הוא – עמד והשיב רוח לאטו על הילד במניפה של נוצות טווס. עיניה של דזירה נתקבעו בפזיז דעת ובעצב על התינוק בעודה מתאמצת לחדור מבעד לערפל המאיים אשר חשה כי הוא סוגר עליה. היא הסיעה את מבטה מבנה אל הנער העומד לצדו, ובחזרה; שוב ושוב. "אה!" הזעקה נפלטה בעל כורחה, אפילו בלא שהיתה מודעת לה כלל. הדם קפא כקרח בעורקיה, ולחות דביקה נקוותה על פניה.

היא ניסתה לדבר אל נער הקוואדרון הקטן; אבל שום קול לא יצא, בתחילה. כששמע את שמו נהגה, נשא את עיניו, וגבירתו הצביעה על הדלת. הוא הניח בצד את המניפה הגדולה הרכה וחצה חרש בצייטנות את הרצפה המצוחצחת על בהונותיו היחפות.

היא נותרה דוממת, מבטה מרותק אל ילדה, ופניה התגלמות האימה.

כעבור זמן לא רב נכנס בעלה אל החדר ובלי לשעות אליה, ניגש לשולחן והחל לחפש בין אי-אלו ניירות שכיסו אותו. "ארמן," קראה אליו בקול שהיה ננעץ בכשרו אילו היה בן אנוש. אבל הוא לא שעה. "ארמן," ניסתה שוב. ואז קמה וכשלה לעברו. "ארמן," התנשמה פעם נוספת ולפתה את זרועו. "תראה את הילד שלנו. מה זאת אומרת? תגיד לי."

1 במינוח הגזעי שרווח בדרום, קואדרון הוא צאצא של הורה לבן והורה מולאטי, כלומר רבע שחור.

בקרירות אך בעדינות הרפה את אצבעותיה מזרועו והשליך את היד ממנו והלאה. "תגיד לי מה זאת אומרת!" זעקה נואשות.

"זאת אומרת," ענה כלאחר יד, "שהילד לא לבן; זאת אומרת שאת לא לבנה."

תפיסה מהירה של מלוא משמעותה של האשמה זו לגביה הפיחה בה את אומץ הלב הנדיר שנדרש כדי להכחישה. "זה שקר; זה לא נכון, אני לבנה! תראה את השער שלי, הוא חום; והעיניים שלי אפורות, ארמן, אתה יודע שהן אפורות. והעור שלי בהיר" – ואחזה במפרק כף ידו – "תראה את היד שלי; לבנה יותר משלך, ארמן," צחקה צחוק היסטרי.

"לבנה כמו של לה בלאנש," השיב באכזריות; ויצא כשהוא מותיר אותה לבדה עם ילדם.

כשהצליחה להחזיק עט, שלחה מכתב נואש אל מדאם ולמונדה.

"אמי, אומרים לי שאני לא לבנה. ארמן אמר לי שאני לא לבנה. בשם אלוהים, אמרי להם שזו לא אמת. הלווא את יודעת שזו לא אמת. אני אמות. ודאי שאמות. לא אוכל להיות כה אומללה ולחיות."

התשובה שחזרה היתה קצרה:

"דזירה שלי: בואי הביתה לאחוזת ולמונדה; חזרי אל אמך האוהבת אותך. בואי עם ילדך."

כשהגיע המכתב ניגשה אתו דזירה אל לשכתו של בעלה והניחה אותו פתוח על המכתבה שלפניה ישב. היא דמתה לצלם של אבן: שותקת, לבנה, בלי נייע, לאחר ששמה שם את המכתב.

הוא העביר את עיניו הקרות בשתיקה על המילים הכתובות.

הוא לא אמר דבר.

"שאלך, ארמן?" שאלה בנימה חדה מרוב מתיחות מעונה.

"כן, לכי."

"אתה רוצה שאלך?"

"כן, אני רוצה שתלכי."

סבור היה כי ריבון העולמים עשה לו עוול אכזר; וחש, משום מה, כי הוא משיב לו כגמולו בנועצו דקירה זו כנשמת אשתו. יתר על כן, הוא לא אהב אותה עוד, בשל הפגיעה שלא מדעת שפגעה בביתו ובשמו.

היא נפתה כהלומת רעם, והלכה לאטה לעבר הדלת, מייחלת שיקרא לה לשוב.

"היה שלום, ארמן," גנחה.

הוא לא ענה. זו היתה המהלומה האחרונה שהטיח בגורל.

דזירה יצאה לחפש את ילדה. זנדיין התהלכה אתו אנה ואנה באכסדרה הקודרת. היא לקחה את הפעוט מידי המינקת בלא מילה של הסבר, ירדה במדרגות והתרחקה תחת ענפי האלונים.

זו היתה שעת אחר צהריים של אוקטובר; השמש אך החלה לשקוע.

דזירה לא החליפה את הבגד הלבן הדק שלגופה ולא את האנפילאות שלרגליה. שערה לא היה מכוסה, וקרני השמש הפיקו בוחק של זהב מצמותיה החומות. היא לא הלכה בדרך הרחבה הסלולה שהוליכה אל אחוזת המטעים הרחוקה של ולמונדה. היא צעדה בשדה שומם, ושם פצע השלף את כפות רגליה הרכות בתוך מנעליה העדינים וקרע את שמלתה הדקה לגזרים.

היא נעלמה בסבך הגומא והערבות שצימח לאורך גדותיו של הָאֵיזוֹ¹ העמוק, הזורם בעצלתיים, ולא יצאה ממנו עוד.

כעבור כמה שבועות התרחשה סצנה מוזרה באחוזת ל'אָפּרי.
במרכז החצר האחורית המטואטאת למשעי בערה מדורה
גדולה. ארמן ד'אופיניי ישב באולם הנרחב החולש על
החזיון; והוא אשר סיפק לחצי תריסר כושים את החומר
הדרוש כדי שהאש תיקר בעוז. עריסה חנינית מעץ ערבה, על כל אבזריה האנינים,
הועלתה על המוקד, שכבר הוזן בתפארתה של מערכת חפצי
תינוק יקרה לאין ערוך. אחר כך באו שמלות משי, ועליהן
נוספו שמלות קטיפה וסטן; גם בגדי תחרה ומעשי רקמה;
כובעים וכסיות; שכן הקורביי היה נדיר באיכותו.
אחרון בתור היה צרור זעיר של מכתבים; שרבוטים קטנים
ותמימים ששלחה לו דזירה במהלך ימי נישואיהם. במגירה
שממנה הוציא אותם נותרה עוד פיסת מכתב. אבל היא לא
היתה של דזירה; זה היה חלק ממכתב ישן ששלחה אמו אל
אביו. הוא קרא אותו. היא הודתה לאלוהים על שבירך אותה
באהבתו של בעלה.
"אבל מעל לכול, כתבה, "יומם ולילה, מודה אני לאל
הטוב על שכה התקין את חיינו, שארמן לעולם לא ידע כי
אמו, האוהבת אותו בכל מאודה, שייכת לגזע אשר קולל
באות הקלון של העבדות."